

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ РЕГІОНУ

Досліджено причини низької інвестиційної активності області, чинники, які гальмують інвестиційний процес, фактори становлення привабливого інвестиційного клімату і сформульовано напрями інвестиційної політики на сучасному етапі розвитку господарського механізму Хмельницької області.

The reasons of low investment activity of region, factors which slow an investment process, factors of becoming of investment climate attractive for investors, are formulated the directions of investment policy for the modern stage of development of economic mechanism of the Khmelnytsky region.

Ключові слова: інвестиції, інвестор, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Функціонування господарського механізму на сучасному етапі відкриває перспективи економічного розвитку. Це стає підґрунтям для виконання поставлених урядом завдань розвитку економіки, зокрема, залучення інвестицій в економіку. Інвестиції є найважливішим чинником економічного зростання, що забезпечує збільшення певної частини щорічного реального продукту країни. Однак на нинішньому етапі найбільшої деградації в Україні зазнала саме інвестиційна діяльність. Стан інвестиційної сфери є складним внаслідок зниження ділової активності більшості суб'єктів господарювання, остаточного погіршення інвестиційного клімату та можливостей бюджетів усіх рівнів. Вищезазначене стримує структурну перебудову та перешкоджає розв'язанню нагальних соціально-економічних проблем у суспільстві.

Аналіз останніх досліджень чи публікацій. Інвестиційний процес окрім загального його занепаду на регіональному та галузевому рівнях характеризується нерівномірним розподілом ресурсів, інвестиційних засобів та, як наслідок, нерівномірним розвитком окремих територій і галузей економіки. Об'єктивно для цього існує низка причин, серед яких найчастіше дослідники зауважують такі: несприятлива економічна кон'юнктура [1], відсутність доступу до інвестиційних ресурсів [2], несформована ринкова інфраструктура [3], відсутність ринкових інвестиційних інструментів [4], збитковість господарської діяльності [5] тощо.

Невирішені частини проблеми. Формування об'єктивних передумов відновлення економічного зростання в Україні потребує оновлення основного капіталу, реструктуризації всієї фінансово-інвестиційної сфери і створення сприятливого інвестиційного клімату. Отже слід найперше з'ясувати фактори впливу на інвестиційний клімат і причини низької інвестиційної активності та розробити і дотримуватись заходів їх подолання, оскільки підйом економіки України та її регіонів неможливий без реального інвестування, а стійке поживлення інвестиційної активності є, як правило, ознакою стабільного економічного зростання.

Постановка завдання. Визначити фактори впливу на інвестиційний клімат регіону і напрями формування інвестиційної політики для забезпечення стабільного економічного розвитку області.

Основний матеріал дослідження. Стан інвестиційної сфери в Україні загалом і її регіонів зокрема впродовж практично всіх років незалежності можна охарактеризувати як параліч діяльності з побудови ринкових основ економіки. Інвестиційного поживлення і нині за умови збереження негативних тенденцій в національній і регіональних економіках чекати не слід. Основними чинниками, які негативно впливають на інвестиційний клімат і зумовлюють високий ризик іноземного інвестування в Україні, є надто затяжний і непослідовний характер ринкового реформування економіки; правова, економічна й політична нестабільність; недосконала фінансово-кредитна й податкова система; низький рівень розвитку ринкової інфраструктури; високий рівень тінізації економіки. Отже, ситуація, що склалась, не привертає поглибленої уваги інвесторів. І це при тому, що Україна має умови, аби бути потенційно привабливою для інвестування коштів, серед яких можна виділити такі:

- вигідне географічне положення і сприятливі кліматичні умови;
- науково-технічний комплекс, який є одним з найбільших в Європі за обсягами і потенціалом;
- місткий споживчий ринок, який знаходиться на стадії розвитку і розширення;
- за рівнем промислового виробництва деяких галузей країна посідає одне з провідних місць у світі, наприклад, по видобутку залізної руди і виробництву чавуну;
- наявна культурна спорідненість з іншими народами;
- наявний високо-потенційний природно-ресурсний потенціал і присутній демографічний фактор, що свідчить про високий рівень освіти, професійну підготовку робітників і разом з тим низьку ціну робочої сили.

Проте проблема залучення інвестиційних ресурсів не є найголовнішою для запровадження ефективної інвестиційної політики. Дієвість інвестиційної діяльності визначається ефективністю використання інвестиційних ресурсів на галузевому і регіональному рівнях.

У цьому контексті вирішальне значення мають результати господарської діяльності галузей, що забезпечують інвестиційний процес. Їх технічний рівень, організація виробництва, здатність до швидкого

освоєння інновацій і розвиток інвестиційної активності значною мірою впливають на інвестиційний цикл і визначають окупність інвестиційних ресурсів. В недалекому минулому надмірне і зайве нарощування потенціалу будь-яких галузей, у тому числі витратних, ототожнювалось з економічним розвитком. А втім найефективніший шлях розвитку економіки полягає в ресурсозберігаючій інвестиційній стратегії. Для подолання економічного спаду слід змінити акценти в пріоритетах і формах інвестування. Структурна переорієнтація інвестицій сприятиме оптимізації структури економіки країни і регіонів, зменшенню час-тки галузей, які у значних обсягах споживають природні ресурси, погіршують екологічну ситуацію, а їх продукція переважно вивозиться за кордон і не впливає на рівень життя населення України. Слід, таким чином, збільшувати частку наукомістких галузей з екологічно чистими технологіями, легкої і харчової промисловості, переробних, галузей сільського господарства, сфери послуг. Це дасть можливість подолати диспропорції, збалансувати економіку і досягти більш високого життєвого рівня населення країни в цілому і регіонів зокрема.

Регіональний розвиток України також нерівномірний, що спричинено природними, історичними факторами, демографічними, етнографічними причинами, а також нині діючою централізацією ресурсів і цілою системою регіональних, місцевих і локальних привілеїв, які за своїми обсягами значно переважають надані законодавством пільги, які діють на території всієї країни. В Україні практика надання місцевих пільг почалась зі створення спеціальної економічної зони в м. Одесі в вересні 1991 року. Сучасна світова практика налічує близько 30 видів спеціальних економічних зон, а в Україні найбільш поширеними є такі як: “територія пріоритетного розвитку”, “спеціальна економічна зона”, “спеціальний режим економічної діяльності”. Набір пільг для інвесторів, умови надання та терміни їх дії неоднакові не лише в різних видах зон, а і в кожному окремому випадку. Значна диференціація пільг між різними зонами обумовлюється не лише врахуванням конкретних місцевих особливостей, а й різною силою лобістського впливу керівників та підприємців тих чи інших регіонів. Не вдаючись до дискусії про ефективність діяльності таких зон, слід зазначити, що інвестиційні проекти, які впроваджуються в спеціальних зонах, загалом не відрізняються за рівнем їх значимості для держави від тих проектів, що реалізуються в інших регіонах, яким привілеїв не надали. А раціональність надання пільг цілому регіону, аби підтримати одне з небагатьох високорентабельних підприємств, є взагалі дуже сумнівною.

Хмельницька область не має статусу спеціальної зони, а за структурою економіки регіон відноситься до групи аграрно-індустріальних. Серед областей України по мінерально-сировинному валовому продукту, який налічує 23 сорти і марки різноманітних копалин, Хмельниччина посідає 7 місце. Головну роль у виробництві промислової продукції відіграє електроенергетика. Крім Хмельницької АЕС, працюють в області підприємства електротехнічного і сільськогосподарського машинобудування, а також цементні та целюлозно-паперові підприємства. Стратегічними галузями розвитку економіки регіону є такі: сільське господарство, харчова промисловість, машинобудування і металообробка, галузі, розвиток яких базується на використанні місцевих мінерально-сировинних ресурсів, легка промисловість, виробництво будівельних матеріалів, скляних, фарфоро-фаянсових виробів на базі власної сировини із застосуванням маловідходних технологій, розвиток виробництв, пов'язаних з обслуговуванням населення області, а також розвиток малого підприємництва. І хоча Хмельницька область має значний потенціал для вкладення інвестицій, особливо в частині освоєння сапонітових та графітових родовищ, використання родовищ мінеральних вод і розвитку туризму, рейтинг інвестиційної привабливості регіону порівняно з іншими регіонами України низький – Хмельниччина посідає 21 місце.

Низька інвестиційна активність і зумовила необхідність регіонального дослідження інвестиційного клімату і факторів, які на нього впливають. З метою виявлення особливостей впливу на інвестиційні процеси було здійснено вибіркове опитування представників бізнесу і місцевої влади, які добре ознайомлені з економічною ситуацією в області, а також представників виробничих підприємств, які самі займаються економічною діяльністю. Опитування було проведено в жовтні 2010 року. Результати опитування відображені в таблиці 1. Мета опитування – виявити думку респондентів про можливі зміни інвестиційного клімату області з огляду на економічну ситуацію, що склалася. Таким чином, за результатами опитування можна скласти такі основні напрямки в оцінці розвитку інвестиційної ситуації в області.

До першого відноситься покращення інвестиційного клімату і інвестиційної привабливості підприємств області, що буде стимулювати іноземних інвесторів вкладати кошти в українську економіку. Цей вектор розвитку означає, що інвестиційні процеси в регіоні набувають позитивних тенденцій.

До другого відноситься погіршення інвестиційного клімату і інвестиційної привабливості підприємств області. Це означає, що ринкова трансформація економіки і глибока структурна перебудова буде віддалятися в часі. Також така ситуація може виникнути під впливом політичних подій, що супроводжуються зміною влади, цілей розвитку держави і пріоритетів.

До третього напрямку слід віднести думку, що ситуація особливо не зміниться, і інвестиції в Хмельницьку область будуть поступово збільшуватись.

Для проведення опитування було відібрано такі фактори впливу на інвестиційну активність як: політична ситуація, втручання органів влади у демократичний процес, створення пільгових умов для інвесторів, рівень економічного розвитку, міра втручання влади у бізнес, зовнішньоекономічна діяльність,

корупція, розвиток транспортного господарства, розширення енергетичних потужностей регіону, вдосконалення законодавства. Зазначені фактори можна умовно поділити на зовнішні та внутрішні. До внутрішніх відносяться: рівень економічного розвитку, міра втручання влади у бізнес, розвиток автотранспорту, корупція, розширення енергетичних потужностей, зовнішня економічна діяльність області і створення пільгових умов для інвесторів. Останній фактор можна віднести як до внутрішніх факторів, так і до зовнішніх, оскільки він починає своє формування на державному рівні. До зовнішніх факторів, на нашу думку, потрібно включити такі чинники як: політична ситуація, втручання органів влади у демократичний процес, вдосконалення законодавства, створення пільгових умов для інвесторів. Зовнішні фактори визначаються по відношенню до Хмельницької області, тобто вони не залежать на 100% від діяльності та рішень місцевих органів влади. Через такі фактори як політична ситуація, втручання органів влади у демократичний процес і недосконалість законодавства на арені міжнародної спільноти імідж і рейтинг України падає, а, отже, формується нове ставлення і думка до України. В свою чергу, формування такої думки впливає як на економіку країни в цілому, зокрема, це зменшує шанси України на отримання другого траншу кредиту, так і на її регіони і формування на місцевому рівні ринкових відносин, де велику роль відіграють інвестиції. Тому на сьогодні дуже важливо визначити напрямки розвитку даної ситуації, яка впливає на економічну діяльність всіх регіонів і розробити систему дієвих заходів з метою зменшення впливу зовнішніх факторів на темпи залучення інвестицій в галузі області, які в останні роки мали позитивні тенденції.

Таблиця 1

Розподіл оцінок респондентів щодо вагомості впливу факторів на інвестиційний клімат регіону

№ п/п	Фактори	Оцінка міри впливу за даними респондентів		
		Великий	Середній	Не вплине взагалі
1	Політична ситуація	48,6	48,6	2,8
2	Рівень економічного розвитку	37,8	54,1	8,1
3	Створення пільгових умов для інвесторів	56,8	40,5	2,7
4	Втручання органів влади у демократичний процес	59,5	27	13,5
5	Зовнішньоекономічна діяльність регіону	48,6	16,3	35,1
6	Міра втручання владних структур у бізнес	46,9	21,6	32,9
7	Корупція	51,4	37,8	10,8
8	Вдосконалення законодавства	35,1	62,2	2,7
9	Збільшення енергетичних потужностей регіону	43,2	37,8	18,9
10	Розвиток транспортного господарства області	10,8	40,6	48,6

Більшість опитаних респондентів до чинників, які найбільш впливають на інвестиційний клімат області, віднесли втручання органів влади у демократичний процес, створення пільгових умов для інвесторів і корупцію. Отже, за мірою впливу на інвестиційні процеси, на першому місці стоїть такий фактор як “втручання органів влади у демократичний процес”, на третьому – “корупція”, на четвертому – “політична ситуація”. Ці три фактори взаємопов'язані і характеризують Україну як нестабільно політичну і недемократичну державу в міжнародній спільноті, яку, до речі, дуже непокоїть ця обставина. Європарламент у проекті резолюції по Україні, що він має розглянути 10-11 листопада у Брюсселі, висловлює стурбованість зростаючою кількістю обвинувачень і достовірних повідомлень про те, що демократичні свободи та права, такі як свобода зібрань, свобода висловлювань та свобода ЗМІ, знаходяться під загрозою в останні місяці і закликає українську владу розслідувати це, а також реформувати законодавство у медіасфері [6]. Отже, ці фактори мають найбільшу значимість для подальшого розвитку економіки, а також торгівлю з іншими країнами і співпрацю та їхніми капіталами. Зокрема, частка ЄС у загальному зовнішньоторговельному обороті України за підсумками 2009 року склала 30,91%, експорт до країн Євро-союзу становив 25, 37%, імпорт з ЄС – 36,34%.

Наступним за значимістю фактором є створення пільгових умов для інвесторів. Пільговий режим діяльності на практиці часто використовується як форма державного субсидювання конкретних підприємств та інструмент реалізації місцевих інтересів. Про надання пільг для інвестування проектів в рамках спеціальних зон уже йшлося. Нерідко в Україні як пільги застосовується особливий порядок оподаткування конкретних підприємств чи галузей, наприклад, коли податок на додану вартість нараховується, але залишається в розпорядженні виробників. Іншою формою надання пільг є надбавка до ціни певного продукту, наприклад, в електроенергетиці – для добудування Хмельницької АЕС. Ця надбавка цільовим способом концентрується для фінансування передбаченої мети. В свою чергу, для підприємства-виробника вона оподатковується, але податок залишається в розпорядженні підприємства. Проте, ніякі пільги не можуть компенсувати того негативного впливу, що здійснює українське бюрократичне середовище на діяльність будь-якого суб'єкта підприємництва, як вітчизняного, так і іноземного. І в цьому контексті можна зауважити, що від ефективності співпраці обласних органів управління і іноземних інвесторів суттєво залежить дієвість всього механізму залучення та використання іноземних інвестицій. А щоб ця співпраця давала позитивні результати, повинні відбутись зміни в ролі і функції місцевих органів влади в інвестиційному процесі. Тому що нині, слід особливо наголосити, бізнес в Україні продовжує існувати і

навіть розвиватися не завдяки зусиллям держави, а незважаючи на її всілякі перепони. Так, приміром, створюється підприємство з іноземним капіталом. І якщо зарубіжний інвестор перші труднощі реєстрації за сприяння досвідчених українських співробітників переборює, то він вважає їх тимчасовими і не згортає розпочатої діяльності. Проте в подальшій роботі інвестор стикається ще не з одною перереєстрацією, переліцензуванням, складнощами оподаткування, проблемою дотримання вимог різних і нерідко суперечливих правил, для виконання яких просто немає ніяких можливостей, а потім дізнається, що в Україні суворість законодавства компенсується загальновизнаною не обов'язковістю його дотримання. Іноземний інвестор, звичний до невтручання держави у виробничу діяльність, не може зрозуміти навіть мотиви намагання владних структур волонтаристськими методами впливати безпосередньо на виробничий процес, і тим більше те, що подібне втручання супроводжується відсутністю будь-якої відповідальності посадових осіб за незаконне втручання.

Отже, сутність створення необхідних для інвесторів умов полягає у тому, що необхідно перейти до обслуговування інвестиційного процесу, цілеспрямованого формування позитивного і конкурентоспроможного інвестиційного клімату, а також підтримки підприємництва та інвестиційної діяльності не гаслами, а насправді. В області доцільно розробити систему заходів, за допомогою якої відбудеться розбудова механізму залучення іноземних інвестицій в область.

Підсумовуючи, можна виділити такі основні напрямки створення пільгових умов для інвесторів:

- безпроцентні або пільгові кредити, субсидії, дотації, гранти;
- податкові угоди з іноземними інвесторами, безмитний імпорт обладнання (сировини), пільгове оподаткування прибутку або реінвестицій;
- стимулювання науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт, сприяння в техніко-економічному обґрунтуванні; гранти на впровадження природозберігаючих технологій і обладнання; гранти на підвищення кваліфікації і перепідготовки персоналу, а також покращення умов праці та підвищення безпеки праці;
- застосування тарифних і нетарифних методів регулювання імпорту і експорту;
- невтручання держави у виробничу діяльність підприємства.

А одним з головних напрямків створення сприятливих умов для інвесторів є розробка програми інвестиційного розвитку, що забезпечує поєднання індивідуального підходу до іноземних інвесторів, які зацікавлені вкладати кошти в пріоритетні галузі області, з оцінкою специфіки виробництва області, наукового потенціалу, трудових ресурсів області. Тому в програмі інвестиційного розвитку області повинні бути визначені основні пріоритетні галузі та пріоритетні напрямки розвитку для входження іноземного капіталу в область і галузі (навіть включення в програму конкретних підприємств), також повинні бути зазначені пільги, засоби і методи стимулювання іноземного капіталу. Оптимальним варіантом є включення програми інвестиційного розвитку області до складу комплексної програми економічного розвитку області разом з програмами про нарощення енергетичних потужностей Хмельницької області, розвиток транспортного господарства, розвиток туризму та інших галузей економіки області. Суть програми інвестиційного розвитку полягає в поєднанні інтересів обох сторін – органів місцевої влади і підприємств з одного боку і інвесторів – з іншого. Неврахування інтересів якоїсь із сторін може призвести до того, що мета і цілі програми можуть не здійснитись через конфлікт інтересів, оскільки інвестори бажають отримати реальні прибутки, а органи місцевої влади – збільшити валютні надходження, здійснити технічне переозброєння діючих і будівництво нових підприємств, що, в свою чергу, створить нові робочі місця.

Зовнішньоекономічна діяльність області – це ще один метод залучення прямих іноземних інвестицій. Для реалізації цього методу необхідно розвивати ділові зв'язки з закордонними партнерами (країнами, підприємствами, територіями). До найбільш відомих заходів можна віднести: проведення форумів; ярмарок; ділових зустрічей; прийом зарубіжних ділових делегацій; підписання міжнародних (міжрегіональних) угод. Слід проводити роботу в сфері активізації зовнішньоекономічної діяльності, де значна увага приділяється роботі з міжнародними організаціями та проведенню міжнародних виставок, ярмарок, базарів, форумів. Така діяльність позитивно впливає на поліпшення інвестиційного клімату в регіоні.

Один з основних факторів, який впливає на залучення іноземних інвестицій – це економічний розвиток області в цілому і підприємств як суб'єктів економічної діяльності зокрема. За статистикою найбільша частка іноземних інвестицій припадає на більш розвинуті підприємства, галузі і регіони. Тому залучення інвестицій в діяльність підприємств, які функціонують в слабо розвинутих регіонах, відбувається завдяки особистим зв'язкам, контактам керівників підприємств. А якщо підприємство не має таких ділових зв'язків, тоді відповідну допомогу мають надати органи місцевої влади. З боку органів влади повинна бути підтримка такого характеру як включення таких підприємств до програми інвестиційного розвитку області, підтримка таких підприємств власними силами, надання певних пільг при оподаткуванні, при одержанні кредитів тощо. Проте реально розраховувати на допомогу місцевих органів влади можуть лише перспективні для розвитку області підприємства, тобто такі, які працюють в пріоритетних для економіки області галузях. В разі, якщо підприємство не знаходить підтримки з боку органів влади, можна скористатись можливістю звернутись до консалтингової фірми. Консалтингові фірми мають досвід і вміння представляти інформацію про інвестиційний проект і привертати увагу інвестора, а отже здатні більш

результативно вести переговори з іноземними інвесторами, ці фірми можуть також працювати і в зворотному напрямку, тобто шукати привабливі в плані інвестування проекти для іноземних інвесторів.

Щодо нерегульованих чинних законодавством питань, слід зауважити, що законодавчий простір постійно потребує вдосконалення. Це зумовлене динамічним розвитком ринкових відносин і вимогами ринку. В цьому ракурсі слід звернути увагу на дві умови, які найбільше цікавлять інвесторів: правові гарантії отримання прибутку і захищеність вкладів. Інвестор вкладає свій капітал з намірами отримати в майбутньому результат, але повинен бути впевнений у надійності запланованої операції. Вкладник готовий прийняти чинні правила, навіть за умови їх недосконалості, але не в тому разі, коли вони швидко змінюються. Отже, необхідно створити стабільний і зрозумілий для інвестора інвестиційний режим.

Фактор збільшення енергетичних потужностей в області передбачає, що будуть побудовані енергоблоки на Хмельницькій АЕС. Запуск додаткового енергоблоку означає, що перспективна галузь розвивається, а це, в свою чергу, збільшить конкурентні переваги і інвестиційну привабливість області. Так само впливає на інвестиційний клімат регіону і розвиток транспортного господарства області, відповідно створюються додаткові робочі місця та відбувається розвиток суміжних галузей.

Проаналізувавши фактори впливу на інвестиційний клімат, слід зазначити, що одні респонденти давали оцінки з огляду на власний досвід, інші – з точки зору офіційної статистики і доступу до інформації. Як розподілилися експертні оцінки респондентів, наочно зображено на діаграмі (рисунк 1).

Рис. 1. Оцінки респондентів щодо вагомості впливу факторів на інвестиційний клімат області

Більшість опитаних респондентів вважають, що в наступному році вплив факторів посиляться, тому треба негайно розробити і впроваджувати заходи, які б послаблювали вплив негативних факторів на імідж країни, економіку та інвестиційний клімат її регіонів. З одержаних результатів і проведеного аналізу видно, які вище зазначені зовнішні фактори негативно впливають на інвестиційний клімат. Тому було б доцільно вжити нагальні заходи зменшення впливу негативних зовнішніх факторів на економіку та інвестиційні процеси області, створення сприятливих умов для інвесторів, тобто розробити напрями інвестиційної політики на наступні п'ять років. Основні задачі інвестиційної політики – послідовне підвищення рівня життя населення регіону, здійснення інвестицій в людський капітал, формування ринкової інфраструктури, ринку капіталів тощо. Для досягнення поставлених цілей здійснюється підтримка інвестиційних ініціатив ринкового сектору економіки, формування законодавчого простору і інституційних умов господарської діяльності іноземних інвесторів, які адекватні сучасним вимогам ринку. Виходячи з вище сказаного, основні принципи інвестиційної політики мають бути такими:

- підсилення ролі органів влади як гаранта нормативно-правового режиму діяльності інвесторів;
- публічність інвестиційної політики, яка проводиться;
- надання законодавчих гарантій інвесторам в збереженні стабільних умов господарювання;
- створення рівних конкурентних умов господарської діяльності всім інвесторам;
- введення механізмів захисту прав інвесторів при реалізації інвестиційних проектів;
- усунення бар'єрів входу на ринок капіталу;
- спрощення процедур погодження і отримання необхідної документації для реалізації інвестиційного проекту;
- можливість отримання інвестором інформації про об'єкти інвестицій;
- створення сучасної інфраструктури ринку капіталів;
- посилення соціальної спрямованості інвестицій, тобто здійснення інвестиції в людський капітал, вирішення проблем соціальної інфраструктури, освіти, охорони здоров'я;

- пріоритетність стратегічно важливих галузей, районів і підприємств, які сприяють інноваційно-технологічному прориву;
- підтримка проєктів, які забезпечують екологічну безпеку області;
- введення персональної відповідальності органів влади;
- впровадження міжнародних стандартів в усіх сферах економіки.

А оскільки іноземні інвестиції є важливим джерелом фінансування інвестиційних потреб, то стосовно покращення політики в сфері залучення прямих іноземних інвестицій слід передбачити роботу щодо інвестиційного іміджу Хмельниччини у таких напрямках: активне позиціонування Хмельниччини у вигляді цільового маркетингу інвестиційних можливостей конкретних районів, галузей і підприємств, як на рівні країни, так і за кордоном; активне просування позитивної інформації про інвестиційний клімат.

Висновки і перспективи подальших досліджень. На основі наведених результатів досліджень слід зробити ряд принципових висновків. По-перше, незважаючи на потенційно сприятливу економічну кон'юнктуру для збільшення обсягів інвестицій в господарську сферу області ряд чинників гальмують інвестиційні процеси. Факторами, які найбільш впливають на інвестиційний клімат області, є втручання органів влади у демократичний процес, створення пільгових умов для інвесторів і корупція. По-друге, створення необхідних для інвесторів умов полягає у тому, що необхідно перейти до обслуговування інвестиційного процесу, цілеспрямованого формування позитивного і конкурентоспроможного інвестиційного клімату, а також підтримки підприємництва та інвестиційної діяльності. По-третє, для формування сприятливого інвестиційного клімату слід розробити програму інвестиційного розвитку області.

Поліпшення інвестиційного клімату забезпечить не тільки нормальні умови роботи інвесторів, а й перспективний розвиток області. Іншого шляху для стабільного розвитку економіки і підвищення добробуту населення немає. Отже, органи влади повинні зосередити зусилля на створення сприятливих, рівних і прозорих умов для роботи всіх без винятку інвесторів – вітчизняних і іноземних.

Перспективи подальшого дослідження вбачаються в області пошуку дієвих підходів подолання чинників стримування притоку інвестицій, становлення ефективного інвестиційного механізму для розвитку пріоритетних галузей і структурної перебудови економіки Хмельницької області.

Література

1. Альгин В. Анализ и оценка риска и неопределенности при принятии инвестиционных решений / В. Альгин // Управление риском. – 2001. – № 3. – С. 21-29.
2. Алборова А. Проекты большие и маленькие /А. Алборова, А. Чудинов // БОСС. – К., – 2003. – № 4. – С. 62-64.
3. Кот Л.Л. Інвестиційна діяльність в Україні: шлях активізації кредитних установ / Л.Л. Кот // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 2. – С. 36-39.
4. Худолій Л.М. Перспектива залучення інвестицій в регіони / Л.М. Худолій, О.В.Захарчук // Актуальні проблеми економіки. – 2002. – № 1. – С. 26-28.
5. Пухальський В. Механізм управління інвестиційною діяльністю підприємства / В. Пухальський // Економіка та держава. – 2004. – № 6. – С. 18-21.
6. Європарламент відклав резолюцію по Україні // День. – 2010. – 22-23 жовтня. – С. 3

Надійшла 13.10.2010